

og i Redegørelsen for de utilstrækkelige økonomiske Vilkaar, Staten havde givet Skolens Arbejde, ligger Værkets Værdi for den, der ikke er født eller lever i Aalborg, uden at dog de uheldige Personligheder, hvem en Skole dengang tiltrak som en Magnet Jernet og ingenlunde forbedrede, mangler en Karakteristik. At Forholdene paa dette Omraade var de samme som andre Steder, er Blichers Noveller Bevis for, og for Aalborgs Vedkommende maa det her være nok at henvise til Værkets mange personhistoriske Oplysninger.

Efter Værkets Plan og som Følge af det Jubilæum, der har foranlediget dets Udgivelse, ligger det uden for dets Rammer at give en Skildring af den danske Latinskoles Kulturhistorie, men netop paa Baggrund af den malende Livfuldhed, hvormed Aalborg Skole tegnes, savner man en Sammenligning med Forholdene andre Steder. Naar baade Pennen og Midlerne er til Stede, som det er Tilfældet her, vilde man være dobbelt taknemmelig, om Skolens Historie var set paa en bredere aandshistorisk Baggrund, hvorved Forfatteren ogsaa vilde have faaet Lejlighed til at vise, at den Udvikling, som foregik, havde Sammenhæng med og Rod i almindanske Strømninger. Bogen giver ikke Indtryk af, at Katedralskolen i Aalborg skulde formidle det, enhver Tid vedkendte sig som den i Teorien vanskeligt afgrænselige, men i Virkeligheden sjældent omtvistede almene Dannelse. Hertug Fr. Chr. af Augustenborgs Planer fortjente maaske en større Omtale og Vurdering, end de har faaet. Det maa ønskes, at Rektor Galster faar Lejlighed til at give en mere almen Skildring. Hans Pen bør ikke ligge stille.

Helge Søgaard.

»Folkliv«.

Det sidst udkomne Dobbelthefte af »Folkliv« (Acta ethnologica et folkloristica Europæa) indeholder meget af Interesse for jyske Læsere. En indgaaende Anmeldelse vilde imidlertid kræve for megen Plads, og Meddelelsen af disse Linier maa give Afkald paa en nærmere Drøftelse af det rige Indhold.

Den første Afhandling er af Museumsinspektør *Æxel Steensberg*, der har givet en Oversigt over Tilvirkningen af sorte Potter i Jylland. Forfatteren støtter sig ikke alene

paa det trykte Materiale, men har selv foretaget indgaaende Undersøgelser i Marken. Afhandlingens Værdi ligger dels i, at den bringer et hidtil ret ukendt Emne til Udlandets Kendskab, dels i at Forfatteren giver en nærmere Skildring af Jydepotternes Samhørighed med det middelalderlige og forhistoriske Pottemageri. Da Artiklens vigtigste Formaal synes at være en orienterende Oversigt, har Axel Steensberg desværre ikke kunnet gaa saa udførligt ind paa det middelalderlige Pottemageris Historie, som Emnet fortjener, og han sikkert selv har ønsket, men hans Artikel er dog den første, der bringer flere Billeder af vor middelalderlige Keramik — Stamfaderen til den senere Tids Jydepotter.

Det er af særlig Værdi, at der i Afhandlingen er publiceret Billeder af to middelalderlige Fade (fra Skallerup i Onsild Herred), ikke ulig »Flakninger« uden Tæer, og af de to rundbuede Gryder fra Ribe og Misthusum, men det maa til Gengæld beklages, at Pladsen ikke har tilladt Forfatteren at bringe Gengivelser af middelalderlige »Sorte Potter« med Tæer, da disse vilde have stor Værdi ved at fastslaa disse Formers Udviklingshistorie. Naar Varde-Egnens Jydepotter har kantskaarne Tæer — som Steensberg udførligt viser det — maa dette vel betragtes som en sekundær Form. Meddelelsen af disse Linier kender kun een middelalderlig »Sort Potte« med Tæer. Den er fundet paa Fajstrup Mark ved Lading i Aarhus Amt og er ligesom Skallerupkarrene hos Steensberg mærket med indstemplede Kors, Benene er meget høje og Formen ikke meget forskellig fra de samtidige malmstøbte Kars, blot overført til Lertøj med de Ændringer, som Materialet og Teknikken krævede. Benene paa Fajstrup-Karret har rundt Tværsnit. Men hvornaar fik de »Sorte Potter« Ben, og hvornaar begyndte man paa Vardekanten at give dem skarpe Kanter? Skyldes Benenes Forekomst paa Jydepotterne Indflydelse fra Metalkarrene? — der er stadig nye Spørgsmaal, som venter deres Løsning.

Vor hjemlige Keramiks Former og Dekoration mangler endnu meget i Bearbejdelse. Vikingetidens og den ældre Middelalders primitive Kar med Bølgelinier og horizontale Riflinger (som efter Intendent, Dr. Karlins Angivelse skal være udført i det vaade Ler ved Hjælp af gamle Vævekamme) staar stadig som en temmelig ukendt Gruppe, hvis danske Udbredelse i Tid og Sted kalder paa en nærmere Undersøgelse. Hvad angaar den nyere Tids Jydepotter kunde det maaske give et Resultat at foretage en systematisk Indsamling af de daterede Eksemplarer. Den lille Kande fra

Aalborg Museum med Aarstallet 1800, som Steensberg omtaler, er en god Prøve paa det gamle Pottemageris ihærdige Forsøg paa at lempe sig efter Empirens Mode. Paa Genstande, der udelukkende er brugsbestemte, kan Aarstallet i det mindste tjene til at tidsfæste Typen. »Den gamle By« ejer saaledes en Tragt med Aarstallet 1706, hvis Udseende tyder paa et nordjysk Produktionssted.

R. U. Sayce behandler i en anden Artikel Redskaberne til det primitive Rebslageri. Afhandlingen omfatter Fremstillingen af Reb af Halm, Dyrehaar o. l. i det nordlige Europa. Den rejser uvilkaarligt det Spørgsmaal, hvilken Relation der er mellem det Værktøj, det professionelle Haandværk i Byerne benytter, og de Redskaber, der anvendes til den samme Produktion under landlige og mere husflidsagtige Former. Rebslageriet synes i Danmark at have fæstnet sig som særligt Erhverv i Middelalderen. Den første Skraa for danske »Rebvindere«, givet af Magistraten i Malmö 1412, omtaler udtrykkeligt Bøndernes Rebslageri, og at deres Produkt blev afsat i Byen, ligesom den nævner Bast som et af Fagets Raamaterialer. Flere af de i Afhandlingen omtalte og afbildede Redskaber har utvivlsomt deres nærmeste Forbillede mellem Haandværkerens Værktøj, og blandt disse findes der atter Typer, der i forholdsvis sen Tid maa være indkommet fra Landet. Dette gensidige Afhængighedsforhold trænger til en nøjere Udredning.

Tekstilsforskeren *Agnes Geijer* og *Jan Erik Anderbjörk* behandler i en tredje Afhandling to jordfundne Tekstilredskaber fra Sigtuna, stammende fra den ældste Middelalder. Den ene er en »Russepind« af Ben, den anden en Trisse fra en Væv med vandret Kæde. Af størst Betydning er det sidste Fund, fordi det fører denne Vævs Forekomst i Norden tilbage til en langt ældre Tid, end det tidligere var antaget. Fra Aarhus kender Anmelderen kun Vævevægte af brændt Ler — ganske svarende til de forskellige Typer fra Hedeby og Trelleborg — som bevidner den opretstaaende Vævs Forekomst i Byen i Vikingetiden. Nu tør man altsaa ogsaa vente at træffe den anden Type af Væve.

I en meget instruktiv Studie behandler Prof. Dr. *Sigurd Erixon* den skaanske Bagerovn, og selv om denne og de andre ikke her omtalte Afhandlinger ikke har direkte Tilknytning til jyske Forhold, giver de alle værdifulde Impulser ved deres Metode. Sluttelig fortjener det at bemærkes, at de jyske Kulturforeteelser maa ses paa en mere omfattende europæisk Baggrund, og at »*Folkliv*« er et af de bedste Midler til at orientere sig i det Aar for Aar stadigt voksende Stof til dette Brug.

H. S.